

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قصه های کهن در شاهنامه فردوسی

(دوازدهم)

نامه کسری به هرمزد

محمدرضا بهروش

انتشارات آیین تربیت

عنوان پدیدآورنده: قصه‌های کهن در شاهنامه فردوسی، نامه کسری به هرمزد.

به کوشش: محمدرضا بهروش.

مشخصات نشر: مشهد مقدس، آئین تربیت، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.

فهرست نویسی: بر اساس فیبا

موضوع: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ ق. شاهنامه -- اقتباس‌ها

شابک: ج. ۱: 978-964-428-196-9؛ ج. ۲: 978-964-428-468-7؛ ج. ۳: 978-964-428-469-4

ج. ۴: 978-964-428-470-0؛ ج. ۵: 978-964-428-200-3؛ ج. ۶: 978-964-428-201-0

ج. ۷: 978-964-428-202-7؛ ج. ۸: 978-964-428-203-4؛ ج. ۹: 978-964-428-204-1

ج. ۱۰: 978-964-428-471-7؛ ج. ۱۱: 978-964-428-206-5

۵۰۰ بند - PIR ۸۳۳۸

رده بی‌دی: ۳/۶۲ فا ۸

کتابشناس ملی: ۵۶۹۰۱۱۰

انتهای آئین تربیت

شناسنامه کتاب:

نام کتاب: قصه‌های کهن در شاهنامه فردوسی، نامه کسری به هرمزد، جلد یازدهم.

به کوشش: محمدرضا بهروش.

ناشر: آئین تربیت

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شماره گان: ۲۰۰۰ نسخه

تایپ و صفحه آرایی: صفیه حسن جان

طراحی و اجرا کامل: موسسه فرهنگی انتشارات خاتم

طراحی جلد: مریم روح پرور - حمید طاهری

شابک: ۵ - ۲۰۶ - ۴۲۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

چاپ و صحافی: معین ۳-۱-۳۸۵۸۴۴۰ (۰۵۱)

قیمت: ۳۱۰۰۰ تومان

ناشر: مشهد، خیابان امام خمینی ۸۹ - پلاک ۲۹ انتشارات آئین تربیت

۰۹۱۲۴۰۳۳۴۳۹

تلفن: ۳-۱-۳۸۵۸۴۴۰ (۰۵۱)

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

صفحه	عنوان
۹	نامه کسری به هرمزد
۱۴	پرسش موبد از کسری
۲۷	وفات قیصر روم و رزم کسری
۴۴	پادشاهی هرمز پسر یزدگرد
۴۷	پادشاهی خسرو پرویز
۷۱	داستان خسرو پرویز و قیصر روم
۹۴	داستان سیاوش و خاقان چین
۱۱۵	داستان جنگ گردبه و خاقان چین
۱۳۳	داستان ازدواج خسرو پرویز با دختر قیصر
۱۵۵	داستان خسرو و شیرین
۱۸۲	پادشاهی اردشیر شپروی
۱۸۵	پادشاهی گراز
۱۸۸	پادشاهی پوراندخت
۱۹۲	پادشاهی آذرم دخت
۱۹۵	پادشاهی فرح زاد

پیش گفتار

شاهنامه اثری زیبا و شورانگیز است که داستانهای دلکش فراوانی دارد. گرچه بیشتر داستانهای شاهنامه، داستان رزمی و پهلوانی است، ولی شعر فردوسی از بیان و حکمت و لطایف دیگر خالی نیست و به حقیقت باید گفت آینه زندگی است.

اصولاً افسانه‌ها و داستانهای که در شاهنامه آمده، هیچکدام از سر بازیچه پیدا و حلقه شده‌اند بلکه همه آنها در میان ملت ایران-که علاقه فراوانی به آیین و سنن خویش دارند- در طول قرون و اعصار، سینه به سینه نقل شده تا این که بعد از برخی دخل و تصرفها، بصورتی درآمده که در شاهنامه حکیم نوسر شادمان هستیم. بنابراین هریک از گفته‌هایی که به نظر افسانه می‌آید، درحقیقت واقعیتی بسیار کهنه و قدیمی است که بعد از سیری طولانی در دهنها و زبانها و سینه‌ها، به زبان رسا و بلیغ فردوسی درآمده و بصورت شاهکاری ماندنی، جان گرفته است و شاید به همین دلیل است که شاهنامه را بد بزرگترین سند ملیت ایران دانست.

از سویی، شاهنامه حماسه‌ای است که از جهت لفظ و معنی و از حیث تشویق مردم به دلیری و مردانگی و مفاهیم بلند بشری، فوق العاده غنی است و چون از یک فکر و روح بسیار اصیل و غنی سرچشمه گرفته؛ بنابراین بازتاب همه این خوبی‌هاست. به همین دلیل است که

در گرماگرم حکایت‌هایی از جدال و مبارزه، اندرزها و پندها نیز جای خود را دارند و چقدر هم پذیرفتنی و دلنشین هستند!

نکته دیگر اینکه اصولاً فردوسی از تاریخ نیاکان خود و از داستانها و افسانه‌ها و تاریخ ایران، اطلاع و به داستان آنها، شوق و علاقه زیادی داشته است؛ به همین سبب است که بدون مشوق و محرک، خود به این کار عظیم دست زد.

او در کتاب گنج سنج خود، تاریخ، معتقدات، آداب و رسوم و بطور خلاصه کلیه امورهای زندگی قوم ایرانی را به گونه‌ای عام و کلی مطرح ساخته که همواره در همه زمانها و نزد همه ایرانیان و حتی فارسی‌زبانان غیرایرانی، نه تنها مطلوب و دلپذیر که غرور انگیز بوده است. بدین جهت و همچنین به دلخواه یا نفوذ شدیدی که این کتاب در میان طبقات مختلف ایرانیان داشته است، در تمام دوره‌های تاریخی بعد از قرن پنجم، مورد توجه و نظر و تحسین و تحقیر بوده و همچنین اهمیت مقام ادبی آن باعث شده است که بسیاری از شاعران، به استقبال و ساختن منظومه‌ای نظیر آن همت گماردند و هیچ‌یک نتوانستند همچون فردوسی، از عهده این کار شگرف برآیند.

علاوه براین، شاهنامه در ادبیات دیگر کشورهای جهان نیز به سرعت مؤثر گشت و آثاری از این تأثیر نیز برجای ماند. ترجمه‌های منظومی به زبانهای ترکی، ارمنی، گرجی، انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، روسی، اسپانیولی، ایتالیایی، دانمارکی، لهستانی، سوئدی و غیره که هریک

ترجمه ای از تمام یا قسمتی از شاهنامه- به ویبه داستان رستم و سهراب- می باشد، دلیلی بر این مدعاست.

از سویی باید گفت شاهنامه فردوسی فقط داستان جنگها و پیروزی های رستم و دیگر پهلوانان نیست، بلکه سرگذشت ملتی است در طول برزها و نمودار فرهنگ و اندیشه و آرمان های آنان است. در این کتاب، مردمی را نشان می دهد که در راه آزادی، شرافت و فضیلت، تلاش و مبارزه کردند. مردانگی ها نموده اند و اگر کامیاب شده و یا شکست خورده اند، حتی با مرگشان، آرزوی دادگری و مروت و آزادمنشی را نیرو بخشیده اند.

این کتاب، همه در حصار دادگری و خرد و مردمی و آزادی است و راستی و نیکوکاری و وطن دوستی را تعلیم می دهد. فردوسی در شاهنامه هر جا مناسب دیده، موعظه و نصیحت پرداخته است. از نصایحی که در شاهنامه می یابیم، برخی به متون اصلی و جزء داستانهاست مانند نصایح بزرگمهر که در راس همه نصایح شاهنامه واقع است. اما پندها و موعظه هایی که بر زبان فردوسی جاری شده و متعلق به متون اصلی داستانهاست، در پایان داستانهای شاهان و پهلوانان و هنگام قتل و مرگ آنان دیده می شود. نخستین آری که با مرگ و قتل پهلوانی به ذهن فردوسی راه می جوید، بی وفایی و بی اعتباری جهان است؛ اما او معتقد است در جهانی که همه چیز در آن

